

Кобець Юлія Василівна
Мадрига Тетяна Богданівна

Гендерно зумовлене насильство: досвід дослідження та протидії в територіальних громадах Івано-Франківської області

УДК 364.63:316.346.2(477.86)
DOI <https://doi.org/10.24195/2414-9616.2026-1.8>

Стаття поширюється на умовах
відкритої ліцензії CC BY 4.0

Кобець Юлія Василівна
кандидат політичних наук,
доцент кафедри політичних наук
Карпатського національного
університету імені Василя Стефаника
вул. Шевченка, 57,
Івано-Франківськ, Україна
ORCID: 0000-0001-9492-6119

Мадрига Тетяна Богданівна
кандидат політичних наук, доцент,
доцент кафедри політичних наук
Карпатського національного
університету імені Василя Стефаника
вул. Шевченка, 57,
Івано-Франківськ, Україна
ORCID: 0000-0001-7761-9811

Актуальність дослідження зумовлена зростанням соціальної значущості проблеми гендерно зумовленого насильства в умовах децентралізації управління та воєнного стану, що актуалізує роль територіальних громад у системі захисту прав людини. Метою статті є оцінка рівня обізнаності населення щодо гендерно зумовленого насильства, аналіз ефективності локальних механізмів реагування та виявлення ключових бар'єрів доступу постраждалих до допомоги в територіальних громадах Івано-Франківської області. Методологічну основу дослідження становили якісне соціологічне опитування з використанням напівструктурованих інтерв'ю, аналіз емпіричних даних, порівняльно-аналітичний та інституційний підходи. У результаті дослідження встановлено, що більшість респондентів визнають проблему гендерно зумовленого насильства актуальною для своїх громад, однак рівень довіри до служб реагування та гарантії конфіденційності оцінюється як помірний. Виявлено ключові гендерні проблеми, серед яких домінують домашнє насильство, економічна залежність жінок, поширені гендерні стереотипи та обмежена доступність кризових сервісів. Ідентифіковано системні бар'єри звернення по допомогу, що охоплюють особистісний, соціальний, інституційний, інформаційний та інфраструктурний рівні, зокрема страх перед кривдником, соціальну стигматизацію та недостатню поінформованість про механізми захисту. Оцінка місцевих практик протидії ГЗН засвідчила відносно розвинені напрями профілактики та первинного реагування, водночас соціальна підтримка постраждалих, міжвідомча взаємодія та спеціалізована інфраструктура залишаються недостатньо розвиненими. Дослідження також показало, що громади з активною інформаційною політикою демонструють вищий рівень обізнаності населення щодо каналів звернення по допомогу. Практична значимість результатів полягає у можливості їх використання органами місцевого самоврядування та соціальними службами для вдосконалення локальних політик протидії гендерно зумовленому насильству, розвитку мережі безпечних просторів, підвищення ефективності міжвідомчої координації та інформаційно-просвітницької роботи з населенням.

Ключові слова: децентралізація управління, воєнний стан, захист прав людини, соціальна стигматизація, економічна залежність.

Вступ. Гендерно зумовлене насильство залишається однією з найбільш поширених форм порушення прав людини та суттєвим соціально-правовим викликом для сучасних суспільств [15]. Попри наявність національних і міжнародних нормативно-правових механізмів протидії, ефективність їх практичної реалізації значною мірою залежить від функціонування місцевих інституцій, рівня обізнаності населення та доступності допоміжних сервісів на рівні територіальних громад.

У контексті децентралізації управління в Україні територіальні громади набули розширених повноважень у сфері соціального захисту та забезпечення прав людини, що зумовлює необхідність емпіричного аналізу їхньої спроможності реагувати на випадки гендерно зумовленого насильства. Водночас існує обмежена кількість емпіричних досліджень, які системно оцінюють рівень поінформованості населення, ефективність локальних механізмів реагування та бар'єри доступу постраждалих до допомоги в конкретних регіональних контекстах [17].

Особливої уваги потребує регіональний вимір проблеми, оскільки соціально-економічні умови,

демографічні процеси, міграція населення та наслідки воєнного стану формують специфічні ризики поширення гендерно зумовленого насильства та впливають на інституційні можливості його попередження і подолання [18]. Івано-Франківська область, як регіон із розвинутою мережею територіальних громад та активними процесами внутрішньої міграції, становить релевантний емпіричний майданчик для аналізу локальних моделей протидії гендерно зумовленому насильству [19].

Сучасні дослідження гендерно зумовленого насильства дедалі більше фокусуються на соціально-економічних і локально-інституційних детермінантах цього явища. Так, M. Maphakela et al. [16] встановили, що гендерно зумовлене насильство на рівні громад тісно пов'язане з економічною нерівністю, безробіттям, патріархальними соціальними нормами та обмеженим доступом до соціальних послуг. Автори довели, що саме структурні соціально-економічні дисбаланси формують стійкі моделі толерантності до насильства та знижують готовність постраждалих звертатися по допомогу, що підтверджує необхідність аналізу локальних інституційних контекстів реагування на ГЗН.

Важливий внесок у розуміння ролі соціальних норм у відтворенні насильства зробили N. Perrin et al. [20] та співавтори, які розробили інструмент вимірювання переконань і норм щодо гендерно зумовленого насильства. Дослідники показали, що соціальні установки щодо прийнятності насильства мають суттєвий вплив на поширеність ГЗН.

Окремий блок досліджень присвячено взаємозв'язку психосоціальних факторів та гендерно зумовленого насильства. P. A. Rakgwata та P. Mpherhu [21] продемонстрували, що зловживання психоактивними речовинами та психічні розлади серед молоді корелюють із підвищеним рівнем агресивної поведінки та ризиками насильства в сімейному середовищі. Автори наголосили, що психоемоційне виснаження та соціальна дезадаптація формують додаткові фактори ризику, які мають бути враховані в політиках профілактики ГЗН.

Комунікативні та дискурсивні аспекти гендерно зумовленого насильства були предметом аналізу K. Oparinde та R. M. Matsha [19], які виявили, що публічні дискурси та контрнаративи відіграють ключову роль у формуванні суспільного ставлення до насильства. Дослідники показали, що альтернативні дискурсивні практики можуть знижувати рівень стигматизації постраждалих.

Емпіричні уявлення населення щодо причин та реакцій на гендерно зумовлене насильство були проаналізовані B. T. Nyagumbo та E. Ross [18], які встановили, що доросле населення ідентифікує ключовими драйверами ГЗН економічну нестабільність, гендерні нерівності та міжособистісні конфлікти, а ефективними відповідями – міжвідомчу координацію та розширення соціальних сервісів. Автори також підкреслили значення громадського залучення для зниження латентності насильства.

Системний огляд програм із посилення гендерної рівності та протидії насильству здійснили E. Lwamba, S. Shisler et al. [15], які довели, що інтегровані інтервенції, спрямовані на економічне розширення можливостей жінок, правову підтримку та соціальні зміни, мають суттєвий ефект у зменшенні ГЗН у вразливих і конфліктних контекстах. Їхній метааналіз підтвердив, що комплексні політики демонструють вищу ефективність порівняно з ізольованими заходами.

У політико-орієнтованих дослідженнях M. Maruo et al. [17] показано, що протидія гендерно зумовленому насильству є ключовою умовою досягнення гендерної рівності та сталого розвитку. Автори аргументували, що інституційні механізми реагування на ГЗН мають бути інтегровані в ширші соціально-економічні політики.

Метою дослідження була оцінка рівня обізнаності населення щодо проблеми гендерно зумовленого насильства, аналіз ефективності локальних механізмів реагування та ідентифікація

ключових бар'єрів, що стримують постраждалих від звернення по допомогу.

Матеріал і методи дослідження. Методологічною основою дослідження було застосування якісної соціологічної методики, що передбачала проведення напівструктурованих інтерв'ю з використанням форми для дослідницьких нотаток. Такий підхід забезпечив фіксацію ключових висловлювань респондентів, їхніх емоційних реакцій та контекстуальних спостережень дослідників, що дозволило поглиблено проаналізувати індивідуальний досвід і соціальні смисли, які не можуть бути повною мірою виявлені кількісними методами опитування. Вибірку становили 30 респондентів різного віку, соціального статусу та місця проживання, які представляли територіальні громади Івано-Франківської області.

Збір емпіричних даних здійснювався у форматі індивідуальних або малогрупових інтерв'ю залежно від чутливості тематики, що сприяло формуванню безпечного комунікативного середовища для респондентів [15]. Інтерв'ю охоплювали десять тематичних блоків, спрямованих на оцінку стану дотримання прав людини, виявлення гендерно зумовлених проблем, ідентифікацію найбільш уразливих соціальних груп, аналіз бар'єрів доступу до допомоги, оцінку діяльності соціальних служб і органів місцевого самоврядування, рівень обізнаності щодо механізмів захисту, а також аналіз успішних практик і формування рекомендацій щодо вдосконалення системи протидії гендерно зумовленому насильству.

Результати та обговорення. Опитування 30 респондентів, проведене у Болехівській [2], Богородчанській [1], Городенківській [10], Коломийській [11], Верховинській [12] та Перегінській [13] громадах, дозволило сформувати комплексне бачення того, як населення сприймає проблему гендерно зумовленого насильства (ГЗН), які канали інформації є для нього найбільш доступними та наскільки відомими є локальні механізми допомоги (табл. 1). Переважна більшість опитаних (приблизно 70%) відзначила, що вважає проблему ГЗН актуальною для власної громади.

Найвищий показник обізнаності продемонстрували жителі Коломийської [8] та Богородчанської [1] громад, де на сайтах місцевого самоврядування системно публікуються матеріали, інструкції та алгоритми підтримки постраждалих. Серед основних гендерних проблем респонденти відзначили домашнє насильство, зростання рівня агресивності, пов'язане з психологічним виснаженням, економічну залежність жінок, обмежену доступність кризових кімнат, а також поширені гендерні стереотипи щодо нормативної поведінки жінок і чоловіків (табл. 2). Окремо ідентифіковано проблему

Таблиця 1

Суспільні оцінки стану дотримання прав людини у територіальних громадах Івано-Франківщини

Показник	Варіанти оцінки	Кількість респондентів	% частка
Загальна оцінка	Ситуація покращується	9	30%
	Ситуація стабільна	11	36,7%
	Ситуація погіршується	7	23,3%
	Важко відповісти	3	10%
Довіра до служб реагування	Висока довіра	6	20%
	Середня	14	46,7%
	Низька	10	33,3%
Дотримання конфіденційності	Гарантовано	12	40%
	Частково гарантовано	11	36,7%
	Не гарантовано	7	23,3%

Джерело: складено автором на основі опитування

латентності гендерно зумовленого насильства, що проявляється у небажанні постраждалих повідомляти про пережиті випадки через соціальний осуд, побоювання повторної віктимізації та недовіру до правоохоронних органів.

За даними опитування, найуразливішими групами є жінки, діти, внутрішньо переміщені особи, самотні матері, люди похилого віку та сім'ї військових. Респонденти наголошували, що війна посилила емоційне навантаження на домогосподарства, а відсутність або тривала служба партнерів створюють ситуації психологічної нестабільності. Близько половини респондентів зазначили, що хоча знають про існування служб допомоги, вони лише частково розуміють, як саме відбувається процедура звернення або яку роль відіграють мобільні бригади. У громадах із більш активною інформаційною політикою

(Городенківська [5], Болехівська [2], Коломийська [8]) рівень поінформованості про канали звернення – вищий.

Бар'єри доступу до допомоги мають системний характер. До найбільш поширених належать страх перед кривдником, соціальний осуд у громаді, переживання сорому та стигматизації, недостатня поінформованість щодо наявних механізмів захисту, а також обмежені можливості тимчасового виходу з насильницького середовища (табл. 3). Узагальнення отриманих результатів свідчить, що перешкоди звернення по допомогу формуються на кількох рівнях – особистісному, соціальному, інституційному, інформаційному та інфраструктурному, що обґрунтовує потребу у впровадженні комплексних та міжсекторальних політик протидії гендерно зумовленому насильству на рівні територіальних громад [6].

Таблиця 2

Ключові гендерні виклики та проблемні зони у громадах Івано-Франківської області

Формулювання проблеми	Кількість згадувань	%
Домашнє насильство	22	73%
Проблеми у сім'ях військовослужбовців	15	50%
Алкоголізм/економічна залежність жінок	13	43%
Гендерні стереотипи в громаді	18	60%
Недостатність психологічної підтримки	11	37%
Відсутність доступних притулків	10	33%

Джерело: складено автором на основі опитування

Таблиця 3

Бар'єри та перешкоди у зверненні жертв гендерно зумовленого насильства по допомогу

Бар'єр	Деталізація	Кількість респондентів	%
Страх агресора	побоювання помсти, тиск у сім'ї	19	63%
Осуд громади	«всі все знають», стигматизація	15	50%
Недовіра до поліції	попередні невдалі виклики	10	33%
Стереотипи	«жінка сама винна», «чоловік голова сім'ї»	9	30%
Невідомість куди звертатись	слабка інформаційна робота	8	27%
Відсутність кризових кімнат	немає де тимчасово прожити	7	23%

Джерело: складено автором на основі опитування

Отримані результати свідчать про диференційований рівень ефективності напрямів протидії гендерно зумовленому насильству в територіальних громадах [3]. Найвищі оцінки отримали заходи профілактики та реагування на випадки ГЗН, що вказує на відносно сформовану практику інформаційно-просвітницької роботи та функціонування первинних механізмів реагування. Водночас рівень соціальної підтримки постраждалих і міжвідомчої взаємодії оцінюється як помірний, що свідчить про наявність окремих інституційних механізмів, але недостатню їх інтеграцію в єдину систему допомоги.

Найменш ефективним напрямом визнано наявність спеціалізованої інфраструктури, зокрема кризових кімнат і безпечних просторів, що вказує на обмежену матеріально-організаційну спроможність громад забезпечувати негайний захист постраждалих [9]. Загалом результати демонструють переважання інформаційно-організаційних заходів над інфраструктурними та сервісними компонентами системи протидії ГЗН, що підтверджує необхідність інституційного посилення локальних механізмів захисту та розширення спеціалізованих сервісів підтримки.

У громадах Івано-Франківщини доступні різні форми підтримки постраждалих (табл. 5). Мобільні бригади соціально-психологічної допомоги працюють у Болехівській, Городенківській, Коломийській та частково Богородчанській громадах [2; 5; 8]. У більшості громад працюють кабінети психологічної допомоги, при центрах соціальних служб надається консультаційна підтримка, проводиться оцінка потреб постраждалих осіб.

Хоча притулків і кризових кімнат безпосередньо в громадах немає, усі вони перенаправляють осіб до обласних закладів тимчасового перебування, забезпечуючи супровід та координацію з поліцією. Соціальний супровід сімей, у яких зафіксовано ГЗН, здійснюється на постійній основі: формуються плани роботи, проводяться візити за місцем проживання, здійснюється моніторинг виконання рекомендацій. У Перегінській та Верховинській громадах акцент зроблено на роботі з дітьми, які можуть стати свідками або постраждалими [3; 10]. Тут соціальні працівники та психологи надають підтримку сім'ям, включаючи індивідуальні консультації.

Громади Івано-Франківщини систематично проводять освітні та профілактичні заходи,

Таблиця 4

Оцінка ефективності місцевих практик і механізмів протидії гендерно зумовленому насильству

Напрямок роботи	Конкретні практики в громадах	Оцінка ефективності (середній бал 1–5)	Частка позитивних оцінок (%)
Профілактика ГЗН	Інформаційні кампанії, тренінги для молоді, шкільні заняття	3,4	57%
Реагування на випадки ГЗН	Виїзд мобільних груп, робота інспекторів, співпраця з поліцією	3,2	53%
Соціальна підтримка постраждалих	Психолог, соціальний працівник, допомога дітям	3,0	48%
Доступність механізмів захисту	Гарячі лінії, контакти служб, можливість анонімного звернення	2,8	42%
Міжвідомча взаємодія	Координація поліції, служби у справах дітей, мобільних бригад	3,1	50%
Наявність спеціалізованої інфраструктури	Кризові кімнати, безпечні простори	2,3	28%

Джерело: складено автором на основі опитування

Таблиця 5

Доступні послуги та форми підтримки

Громада	Мобільні бригади	Психологічна/соціальна допомога	Притулки/кризові кімнати	Соціальний супровід
Болехівська	Так	Консультації в ЦСС	Немає (перенаправлення)	Так
Богородчанська	Частково	Психолог центру соцслужб	Немає	Так
Городенківська	Так	Психологічна підтримка, кейс-менеджмент	Немає	Так
Коломийська	Так	Соціальна підтримка сімей	Притулок тимчасового проживання	Так
Верховинська	Немає	Підтримка сімей дітей-постраждалих	Притулок тимчасового проживання	Так
Перегінська	Немає	Психологічні консультації	Немає	Так

Джерело: складено на основі [1–8; 11–14]

спрямовані на інформування населення про ризики ГЗН та можливості отримання допомоги [14]. У Городенківській та Богородчанській громадах щороку проходять заходи в межах кампанії «16 днів проти насильства», включно з лекціями, флешмобами, зустрічами з поліцією. Коломийська громада активно поширює інформаційні матеріали у школах і проводить батьківські консультації.

У Болехівській громаді заклади освіти проводять уроки та тренінги з безпечної поведінки для дітей і підлітків [13]. Верховинська та Перегінська громади включають тему домашнього насильства в роботу соціальних інспекторів та шкільних психологів. Цифрова взаємодія також відіграє важливу роль. У Городенківській, Богородчанській та Болехівській громадах діють електронні приймальні, що дозволяють подати звернення онлайн [1; 2; 5]. Переважна більшість громад ведуть офіційні сторінки у Facebook, де регулярно публікують матеріали з протидії ГЗН, оголошення щодо профілактичних заходів та просвітницький контент.

Організаційні моделі реагування на гендерно зумовлене насильство в шести громадах – Болехівській, Богородчанській, Городенківській, Коломийській, Верховинській та Перегінській – ґрунтуються на поєднанні

діяльності соціальних служб, служб у справах дітей, освітніх підрозділів та структур, відповідальних за внутрішню політику й безпеку [1-7]. У Болехівській [2] громаді реагування координується відділом соціального захисту та службою у справах дітей, які спільно опрацьовують випадки, зафіксовані поліцією. Богородчанська громада діє за процедурою, затвердженою рішенням виконкому: передбачена міжвідомча співпраця, створена робоча група у складі представників освіти, поліції, ЦНАП і соціальних служб. У Городенківській громаді [5] працює координаційна рада з питань сімейної політики й протидії насильству, яка затверджує план дій і контролює хід виконання профілактичних заходів.

Коломийська громада використовує модель взаємодії між службою у справах дітей, центром соцпослуг і підрозділом НПУ [8]. Верховинська громада робить акцент на роботі комісії з питань захисту прав дитини, яка розглядає кожен випадок у розрізі сімейного неблагополуччя. Перегінська громада формує роботу через робочу групу з соціально-профілактичної роботи й активно залучає освітні установи.

Загалом результати дослідження засвідчують, що територіальні громади Івано-

Таблиця 6

Профілактична та цифрова активність громад

Громада	Освітні заходи	Кампанії	Співпраця	Цифрові інструменти
Болехівська	Тренінги в школах	«16 днів»	Поліція, НУО	Е-приймальня, соцмережі
Богородчанська	Уроки, зустрічі	«16 днів»	Мобільні бригади	Сайт, e-form
Городенківська	Семінари, тренінги	«16 днів», День захисту дітей	Патрульна поліція	Е-приймальня, Facebook
Коломийська	Батьківські клуби	«16 днів»	Освіта, поліція	Соцмережі
Верховинська	Робота соцпрацівників	Одиничні заходи	Освітні заклади	Сторінка громади
Перегінська	Тренінги, профілактика	«16 днів»	Лицеї, громада	Facebook

Джерело: складено на основі [1–8; 13]

Таблиця 7

Організаційна інфраструктура реагування на ГЗН

Громада	Відповідальні підрозділи	Координаційні органи	Особливості моделі
Болехівська	Відділ соціального захисту, Служба у справах дітей	Міжвідомча група	Акцент на реагуванні на повідомлення поліції
Богородчанська	Соціальні служби, освіта, ЦНАП	Робоча група при виконкомі	Докладний алгоритм роботи, затверджений рішенням виконкому
Городенківська	Центр соцслужб, Служба у справах дітей	Координаційна рада	Регулярні плани роботи та офіційна звітність
Коломийська	Центр соцпослуг, ССД	Робоча група	Поглиблена співпраця з поліцією
Верховинська	Відділ соцзахисту, ССД	Міжвідомча рада з питань сім'ї, гендерної рівності, демографічного розвитку, запобігання та протидії домашньому насильству, та протидії торгівлі людьми	Орієнтація на роботу з сім'ями ризику
Перегінська	Відділ освіти, соцслужби	Робоча група з профілактики	Активне залучення закладів освіти

Джерело: складено на основі [1–8; 14]

Франківської області володіють базовим досвідом та організаційними передумовами для протидії гендерно зумовленому насильству [12]. Водночас ефективність наявних механізмів залишається обмеженою через недостатній рівень інституційної спроможності, нерівномірне ресурсне забезпечення та фрагментарність інфраструктури підтримки постраждалих [14]. Це зумовлює необхідність системного посилення кадрових, фінансових та організаційних ресурсів, а також розбудови мережі безпечних просторів і кризових сервісів, здатних забезпечити комплексний міжсекторальний захист та реабілітацію постраждалих осіб.

Висновки. Проведене емпіричне дослідження у Болехівській, Богородчанській, Городенківській, Коломийській, Верховинській та Перегінській територіальних громадах Івано-Франківської області дозволило сформувати комплексне уявлення про сприйняття населенням проблеми гендерно зумовленого насильства, рівень обізнаності щодо локальних механізмів допомоги та ефективність існуючих практик протидії. Аналіз суспільних оцінок стану дотримання прав людини показав, що більшість респондентів характеризують ситуацію як стабільну або таку, що покращується, однак рівень довіри до служб реагування та гарантій конфіденційності залишається помірним.

Серед ключових гендерних викликів у громадах респонденти відзначили домашнє насильство, проблеми у сім'ях військовослужбовців, економічну залежність жінок, поширені гендерні стереотипи, недостатність психологічної підтримки та обмежену доступність притулків. Дослідження виявило системні бар'єри звернення постраждалих по допомогу, які формуються на особистісному, соціальному, інституційному, інформаційному та інфраструктурному рівнях. Найбільш значущими перешкодами є страх перед кривдником, соціальний осуд у громаді, стигматизація, недовіра до правоохоронних органів, недостатня поінформованість щодо механізмів захисту та відсутність можливостей тимчасового безпечного проживання.

Оцінка ефективності місцевих практик протидії ГЗН засвідчила, що найбільш розвиненими є напрями профілактики та первинного реагування, тоді як соціальна підтримка постраждалих, міжвідомча взаємодія та доступність механізмів захисту мають помірний рівень ефективності. Найменш розвиненим компонентом системи протидії залишається спеціалізована інфраструктура, зокрема кризові кімнати та безпечні простори, що вказує на обмежену матеріально-організаційну спроможність громад забезпечувати негайний захист постраждалих. Перспективи подальших досліджень пов'язані з розширенням емпіричної вибірки, порівняльним аналізом моделей протидії гендерно зумовленому насильству в інших регіонах

України та оцінкою довгострокової ефективності локальних інституційних і цифрових механізмів підтримки постраждалих.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Богородчанська селищна рада. URL: <https://bogo-rada.gov.ua> (дата звернення: 20.11.2025).
2. Болехівська міська рада. URL: <https://bolekhiv-rada.gov.ua> (дата звернення: 20.11.2025).
3. Верховинська селищна рада. URL: <https://verrada.gov.ua/> (дата звернення: 20.11.2025).
4. «Гендерна рівність» – офіційна сторінка Івано-Франківської обласної державної адміністрації. URL: <https://www.if.gov.ua/genderna-rivnist> (дата звернення: 20.11.2025).
5. Городенківська міська рада. URL: <https://hth.gov.ua> (дата звернення: 20.11.2025).
6. Департамент соціальної політики Івано-Франківської облдержадміністрації – «Регіональні цільові програми / Програми соціального захисту» (наприклад, «Обласна комплексна програма соціального захисту населення Івано-Франківської області на 2022–2026 роки»). URL: <https://www.if.gov.ua/regionalni-cilovi-programi/programi-departamentu-socialnoyi-politiki> (дата звернення: 19.11.2025).
7. «Звіти по програмах» – розділ на сайті Івано-Франківської ОДА, що містить звіти про програми: «Протидія домашньому насильству», «Протидія торгівлі людьми», «Гендерна рівність» тощо. URL: <https://www.if.gov.ua/regionalni-cilovi-programi/programi-yuridichnogo-departamentu/zvity-po-prohramakh> (дата звернення: 20.11.2025).
8. Коломийська міська рада. URL: <https://kolrada.gov.ua> (дата звернення: 20.11.2025).
9. Міжвідомча рада Івано-Франківської облдержадміністрації. Про реалізацію державної політики з питань запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі. (2024). URL: <https://www.if.gov.ua/storage/app/sites/24/29.03.24.pdf> (дата звернення: 19.11.2025).
10. Перегінська селищна рада. URL: <https://perehinska-gromada.gov.ua/> (дата звернення: 20.11.2025).
11. «Протидія домашньому насильству» – розділ на порталі Івано-Франківської ОДА, присвячений політикам та заходам протидії домашньому насильству. URL: <https://www.if.gov.ua/protidiya-domashnomu-nasilstvu> (дата звернення: 19.11.2025).
12. «Реалізація гендерної політики на сучасному етапі розвитку ...» – матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції (2024). URL: https://dpspace.nadpsu.edu.ua/bitstream/123456789/4538/1/%D0%9D%D0%90%D0%94%D0%9F%D0%A1%D0%A3_16.05.2024.pdf (дата звернення: 20.11.2025).
13. «Річний звіт 2020» – документ щодо діяльності організації, яка працює із питаннями гендерної рівності/соцзахисту на Прикарпатті. URL: https://pw.org.ua/wp-content/uploads/2022/12/richnyj-zvit_2020.pdf (дата звернення: 20.11.2025).
14. «Стереотипи як вони є: дослідження гендерних переконань і ставлень жінок Івано-Франківської

області» – звіт/дослідження (2025). URL: <https://dom4824.org/reports/> (дата звернення: 20.11.2025).

15. Lwamba E., Shisler S., Ridlehoover W., Kupfer M., Tshabalala N., Nduku P., Snilstveit B. Strengthening women's empowerment and gender equality in fragile contexts towards peaceful and inclusive societies: A systematic review and meta-analysis. *Campbell Systematic Reviews*. 2022. Vol. 18(1). P. 1–264. DOI: <https://doi.org/10.1002/cl2.1214>

16. Maphakela M., Chuene T. A., Onya H. Exploring the Socio-Economic Drivers of Gender-Based Violence: A Closer Look at Community Dynamics in Rural Limpopo Province, South Africa. *Gender Issues*. 2026. Vol. 43(1). DOI: <https://doi.org/10.1007/s12147-025-09389-1>

17. Maruo M., Arango D. J., Grossi A. M. D. M., Contreras-Urbina M. Addressing gender-based violence to accelerate gender equality. Gender Thematic Policy Notes Series: Issues and Practice. *World Bank*, 2023. URL: <https://openknowledge.worldbank.org/entities/publication/bcbc3e3e-bbe9-464e-8ef5-59088f1231e9>

18. Nyagumbo B. T., Ross E. Views of a group of adults on the drivers of and responses to gender-based violence in South Africa. *Journal of Human Rights and Social Work*. 2025. P. 1–12. DOI: <https://doi.org/10.1007/s41134-025-00374-y>

19. Oparinde K., Matsha R. M. Powerful discourse: Gender-based violence and counter-discourses in South Africa. *Cogent Arts and Humanities*. 2021. Vol. 8(1). Article 1911035. DOI: <https://doi.org/10.1080/23311983.2021.1911035>

20. Perrin N., Marsh M., Clough A., Desgroppes A., Yope Phaniel C., Abdi A., Glass N. Social norms and beliefs about gender-based violence scale: A measure for use with gender-based violence prevention programs in low-resource and humanitarian settings. *Conflict and Health*. 2019. Vol. 13. P. 1–12. DOI: <https://doi.org/10.1186/s13031-019-0189-x>

21. Rakgwata P. A., Mphhepu P. Unveiling the hidden epidemic: Substance abuse and mental health concerns among high school learners in Mopani District in Limpopo Province. *International Journal of Business Ecosystem and Strategy*. 2025. Vol. 7(2). P. 445–465. DOI: <https://doi.org/10.36096/ijbes.v7i2.728>

REFERENCES:

1. Bohorodchanska selyshchna rada [Bohorodchany settlement council] (n.d.). Retrieved November 20, 2025, from <https://bogo-rada.gov.ua>

2. Bolekhivska miska rada [Bolekhiv city council] (n.d.). Retrieved November 20, 2025, from <https://bolekhiv-rada.gov.ua>

3. Verkhovynska selyshchna rada [Verkhovyna settlement council] (n.d.). Retrieved November 20, 2025, from <https://verrada.gov.ua/>

4. Ivano-Frankivska oblderzhadministratsiia [Ivano-Frankivsk Regional State Administration] (n.d.). Henderna rivnist [Gender equality]. Retrieved November 20, 2025, from <https://www.if.gov.ua/gender-na-rivnist>

5. Horodenkivska miska rada [Horodenka city council] (n.d.). Retrieved November 20, 2025, from <https://hth.gov.ua>

6. Departament sotsialnoi polityky Ivano-Frankivskoi oblderzhadministratsii [Department of Social Policy of Ivano-Frankivsk Regional State Administration]. (n.d.). *Rehionalni tsilovi prohramy / Prohramy sotsialnoho zakhystu* [Regional target programs / Social protection programs]. Retrieved November 19, 2025, from <https://www.if.gov.ua/regionalni-cilovi-programi/programi-departamentu-socialnoyi-politiki>

7. Departament sotsialnoi polityky Ivano-Frankivskoi oblderzhadministratsii [Ivano-Frankivsk Regional State Administration]. (n.d.). *Zvity po prohramakh* [Program reports]. Retrieved November 20, 2025, from <https://www.if.gov.ua/regionalni-cilovi-programi/programi-yuridichnogo-departamentu/zvity-po-prohramakh>

8. Kolomyiska miska rada [Kolomyia city council] (n.d.). Retrieved November 20, 2025, from <https://kolrada.gov.ua>

9. Mizhvidomcha rada Ivano-Frankivskoi oblderzhadministratsii [Interdepartmental Council of the Ivano-Frankivsk Regional State Administration] (2024). *Pro realizatsiiu derzhavnoi polityky z pytan zapobihannia ta protydii domashnomu nasyilstvu i nasyilstvu za oznakoiu stati* [On the implementation of state policy on prevention and counteraction to domestic and gender-based violence]. Retrieved November 19, 2025, from <https://www.if.gov.ua/storage/app/sites/24/29.03.24.pdf>

10. Perehinska selyshchna rada. [Perehinske settlement council] (n.d.). Retrieved November 20, 2025, from <https://perehinska-gromada.gov.ua>

11. Ivano-Frankivska oblderzhadministratsiia [Ivano-Frankivsk Regional State Administration]. (n.d.). *Protydiia domashnomu nasyilstvu* [Counteracting domestic violence]. Retrieved November 19, 2025, from <https://www.if.gov.ua/protidiya-domashnomu-nasyilstvu>

12. Realizatsiia hendernoii polityky na suchasnomu etapi rozvytku ... [Implementation of gender policy at the current stage of development...] (2024). *Materialy V Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii* [Proceedings of the V International scientific and practical conference]. Retrieved November 20, 2025, from https://dspace.nadpsu.edu.ua/bitstream/123456789/4538/1/%D0%9D%D0%90%D0%94%D0%9F%D0%A1%D0%A3_16.05.2024.pdf

13. Richnyi zvit 2020 [Annual report 2020]. (2020). Retrieved November 20, 2025, from https://pw.org.ua/wp-content/uploads/2022/12/richnyj-zvit_2020.pdf

14. Stereotyp y yak vony ye: Doslidzhennia hendernykh perekonan i stavlen zhinok Ivano-Frankivskoi oblasti [Stereotypes as they are: Study of gender beliefs and attitudes of women in Ivano-Frankivsk region]. (2025). Retrieved November 20, 2025, from <https://dom4824.org/reports/>

15. Lwamba, E., Shisler, S., Ridlehoover, W., Kupfer, M., Tshabalala, N., Nduku, P., & Snilstveit, B. (2022). Strengthening women's empowerment and gender equality in fragile contexts towards peaceful and inclusive societies: A systematic review and meta-analysis. *Campbell Systematic Reviews*, 18(1), 1–264. <https://doi.org/10.1002/cl2.1214>

16. Maphakela, M., Chuene, T. A., & Onya, H. (2026). Exploring the socio-economic drivers of gender-based

violence: A closer look at community dynamics in rural Limpopo Province, South Africa. *Gender Issues*, 43(1). <https://doi.org/10.1007/s12147-025-09389-1>

17. Maruo, M., Arango, D. J., Grossi, A. M. D. M., & Contreras-Urbina, M. (2023). *Addressing gender-based violence to accelerate gender equality*. Gender Thematic Policy Notes Series: Issues and Practice. World Bank. <https://openknowledge.worldbank.org/entities/publication/bcbc3e3e-bbe9-464e-8ef5-59088f1231e9>

18. Nyagumbo, B. T., & Ross, E. (2025). Views of a group of adults on the drivers of and responses to gender-based violence in South Africa. *Journal of Human Rights and Social Work*, 1–12. <https://doi.org/10.1007/s41134-025-00374-y>

19. Oparinde, K., & Matsha, R. M. (2021). Powerful discourse: Gender-based violence and counter-dis-

courses in South Africa. *Cogent Arts & Humanities*, 8(1), Article 1911035. <https://doi.org/10.1080/23311983.2021.1911035>

20. Perrin, N., Marsh, M., Clough, A., Desgroppes, A., Yope Phanel, C., Abdi, A., & Glass, N. (2019). Social norms and beliefs about gender-based violence scale: A measure for use with gender-based violence prevention programs in low-resource and humanitarian settings. *Conflict and Health*, 13, 1–12. <https://doi.org/10.1186/s13031-019-0189-x>

21. Rakgwata, P. A., & Mphephu, P. (2025). Unveiling the hidden epidemic: Substance abuse and mental health concerns among high school learners in Mopani District in Limpopo Province. *International Journal of Business Ecosystem and Strategy*, 7(2), 445–465. <https://doi.org/10.36096/ijbes.v7i2.728>

Gender-based violence: research findings and response practices in the territorial communities of the Ivano-Frankivsk region

Kobets Yuliia Vasylivna

PhD in Political Science,
Associate Professor at the Department
of Political Science
Vasyl Stefanyk Carpathian National
University
Shevchenka str., 57,
Ivano-Frankivsk, Ukraine
ORCID: 0000-0001-9492-6119

Madryha Tetiana Bohdanivna

PhD in Political Science, Associate
Professor,
Associate Professor at the Department
of Political Science
Vasyl Stefanyk Carpathian National
University
Shevchenka str., 57,
Ivano-Frankivsk, Ukraine
ORCID: 0000-0001-7761-9811

The relevance of this study is due to the growing social significance of gender-based violence in the context of governance decentralization and martial law, which increases the role of territorial communities within the human rights protection system. The aim of the article is to assess the level of public awareness of gender-based violence, analyze the effectiveness of local response mechanisms, and identify key barriers preventing survivors from accessing assistance in the territorial communities of Ivano-Frankivsk region. The methodological framework of the research is based on qualitative sociological inquiry using semi-structured interviews, empirical data analysis, as well as comparative-analytical and institutional approaches.

The findings indicate that the majority of respondents recognize gender-based violence as a relevant issue for their communities; however, the level of trust in response services and guarantees of confidentiality is assessed as moderate. Key gender-related problems have been identified, including domestic violence, women's economic dependency, widespread gender stereotypes, and limited access to crisis services. Systemic barriers to seeking assistance were revealed at personal, social, institutional, informational, and infrastructural levels, including fear of the perpetrator, social stigmatization, and insufficient awareness of protection mechanisms.

The assessment of local practices in combating gender-based violence demonstrates relatively developed areas of prevention and primary response, while social support for survivors, interagency cooperation, and specialized infrastructure remain insufficiently developed. The study also shows that communities with active information policies demonstrate higher levels of public awareness regarding available support channels.

The practical significance of the results lies in their potential use by local self-government bodies and social services to improve local policies on preventing and combating gender-based violence, develop networks of safe spaces, enhance interagency coordination, and strengthen public awareness initiatives.

Key words: *governance decentralization, martial law, human rights protection, social stigmatization, economic dependency.*

Дата першого надходження статті до видання: 09.02.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 12.03.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 27.04.2026